

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Majasaari, H., Loppela, K. & Maijala, V. 2020. Näyttöön perustuvan osaamisen tukeminen viimeisessä harjoittelussa sairaanhoitajaopiskelijan kuvaamana. Teoksessa: S. Päällysaho, P. Junell, J. Latvanen, S. Saarikoski & S. Uusimäki (toim.) Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020: Osaamista strategian vahvuusaloilla. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 33, 298 - 308.

NÄYTTÖÖN PERUSTUVAN OSAAMISEN TUKEMINEN VIIMEISESSÄ HARJOITTELUSSA SAIRAANHOITAJAOPISEKELIJAN KUVAAMANA

Hilkka Majasaari, THM, lehtori
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Kaija Loppela, KT, yliopettaja
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Virpi Majjala, TtT, lehtori
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

1 JOHDANTOA

Näyttöön perustuvan toiminnan (NPT) osaaminen on sairaanhoitajan opinnoissa keskeinen ammatillinen osaamisvaatimus Suomessa (Eriksson ym. 2015). Valmistumisvaiheessa olevat hoitotyön opiskelijat arvostavat tutkimustiedon käyttöä, mutta heidän tutkimustiedon käytön taidot ovat heikkoja (Heikkilä ym. 2018). Sairaanhoitajaopiskelijan viimeisen ohjatun harjoittelun on todettu edistävän siirtymää hoitotyön opiskelijasta sairaanhoitajaksi. Siirtymää edistää muun muassa ohjauksen laatu käytännön harjoittelun aikana. (Kaihlainen 2020.) Työelämässä olevat sairaanhoitajat, jotka ohjaavat sairaanhoitajaksi opiskelevan harjoittelussa suhtautuvat myönteisesti tutkimustiedon käyttöön, mutta myös heidän tutkimustiedon käyttötaitonsa ovat heikot (Heikkilä ym. 2019).

NPT ja näyttöön perustuvien yhtenäisten hoitokäytäntöjen kehittäminen on nostettu keskeiseksi toiminnaksi terveydenhuoltolaissa (L30.12.2010/1326). Johtaja ja lähiesimies luovat suotuisat olosuhteet näyttöön perustuvalla toiminnalla sekä mahdollistavat sen kehittämisen. Dialogisuuteen pohjautuvalla johtamisella voidaan varmistaa henkilöstön osallistuminen ja sitoutuminen näyttöön perustuvaan toimintakulttuuriin (Majjala & Loppela 2019). Johtaja ja lähiesimies vastaavat myös harjoittelun ohjauksen laadusta sairaanhoitajaopiskelijan käytännön harjoittelun aikana.

Tämän artikkelin tarkoituksena on kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden näkemyksiä viimeisen ohjatun harjoittelun aikaisesta näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon osaamisen tukemisesta harjoitteluyhteisöissä. Artikkelin tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää sairaanhoitajaopiskelijoiden näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon opetuksen ja käytännön harjoittelun kehittämisessä.

2 MONIPUOLINEN OSAAMINEN NÄYTTÖÖN PERUSTUVAN TOIMINNAN LÄHTÖKOHTANA

Laadukkaat terveydenhuollon palvelut edellyttävät, että kliininen päätöksenteko hoitotyössä sekä hoidon koordinointi perustuvat näyttöön. Myös terveydenhuollon laadun kehittämisessä tulee hyödyntää parasta saatavilla olevaa näyttöä. Näyttöön perustuva toiminta (NPT) on asiakkaan hoitoa koskevien päätösten tekemistä parhaaseen ajantasaiseen tietoon pohjaten. Hoitotyössä NPT tarkoittaa, että sairaanhoitaja käyttää harkitusti ajantasaista ja luotettavaa tietoa potilaan hoitoa koskevassa päätöksenteossa niin, että potilaan omat mieltymykset ja arvot, hoitoympäristön mahdollisuudet ja sairaanhoitajan kliininen kokemus huomioidaan. (Korhonen ym. 2018.)

NPT:n ydinosasta on kyky etsiä ja soveltaa luotettavaksi arvioitua tutkimusnäyttöä, joita ovat systemaattiset kirjallisuuskatsaukset ja niihin pohjautuvat hoitosuosituksen. Ellei riittävää tutkimusnäyttöä ole aiheesta saatavilla, voidaan hyödyntää asiantuntijoiden konsensukseen eli yhtenevään näkemykseen perustuvaa näyttöä. Edellä mainittujen tiedonlähteiden lisäksi päätöksenteossa tulee huomioida asiakkaiden odotukset, toiveet ja arvot sekä hoitoympäristöön ja käytettävissä oleviin resursseihin liittyvä tieto. (Korhonen ym. 2018, 77 - 78.) Näyttöön perustuva toiminta etenee viisivaiheisena prosessina, joista jokainen edellyttää Melnykin ym. (2014) mukaan erilaista kyvykkyyttä ja joista muodostuu kokonaisuus näyttöön perustuvan toiminnan osaamiselle:

1. kyky muodostaa asiakkaan hoitoon liittyvä kliininen kysymys
2. kyky hakea systemaattisesti paras tutkimustieto vastaamaan kysymykseen
3. kyky arvioida kriittisesti tutkimustiedon soveltuvuus asiakkaan tilanteeseen

4. kyky integroida tutkittu tieto ja asiakkaan toiveet, arvot ja mieltymykset asiakkaan hoitoa koskevaan päätöksentekoon
5. kyky arvioida näyttöön perustuvan hoidon vaikutuksia asiakkaan terveystilanteeseen.

NPT:n tavoitteena on mahdollisimman hyvä hoitotulos tai asiakkaan elämäntilanteen kannalta muutoin merkityksellinen ratkaisu esimerkiksi silloin, kun päätetään palliatiivisesta tai saattohoidosta. Vaikka NPT on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten keskeinen osaamisalue, Suomessa ei ole kansallisesti määriteltäviä osaamisvaatimuksia näyttöön perustuvalle toiminnalle, vaan eri toimijoiden osaamisen tavoitteet on kuvattu ja määritelty sen mukaan, missä määrin työntekijä osallistuu välittömään potilashoittoon. Lähimpänä asiakasta työskentelevien osaamistavoitteissa painottuvat asiakkaan ohjaaminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä kliininen osaaminen, kun taas etäämpänä asiakaista työskentelevien osaamistavoitteet painottuvat tutkimus- ja kehittämisosaamiseen.

Koulutuksella on tärkeä rooli NPT:n kehittämisessä. Tulevilla terveydenhuollon ammattilaisilla tulisi olla riittävät valmiudet toimia terveydenhuollon toimintaympäristöissä, joissa mahdollistetaan näyttöön perustuva päätöksenteko hoitotyön arjessa. Hoitotyön opiskelijoiden tulee opintojensa aikana saavuttaa perusymärrys NPT:a, sen tarkoituksesta ja omasta roolistaan NPT:n toteuttajana. (Jylhä ym. 2019.)

Opettajien tulee kannustaa opiskelijoita omaksumaan reflektioivampi ja kriittisempi asenne nykyisiä käytäntöjä kohtaan. NPT:n periaatteiden tulisi muodostaa perusta sekä koulutuksessa että harjoittelussa. (Jylhä ym. 2019.) Melenderin ja Häggman-Laitilan (2009) mukaan NPT:n oppimista voidaan koulutuksessa edistää informaation luku- ja kirjoitustaitoa vahvistavilla menetelmillä, hoitotyön kliiniseen ongelmaan kytkeytyvällä oppimisella sekä teoreettisilla opinnoilla. NPT:n opetusmenetelmiä kehitetään jatkuvasti. Käytössä on pelipohjaisia opetusmenetelmiä, teknologisia verkkotyökaluja ja videoneuvotteluja, jotka ovat tehokkaita ja sairaanhoitajaopiskelijoita motivoivia ja itseohjautuvia menetelmiä opettajan konsultaatioon yhdistettynä. (Davidson & Candy 2016; Long ym. 2016; Melender, Mattila & Häggman-Laitila 2016; Laakso ym. 2018.)

Harjoittelussa sairaanhoitajaopiskelija perehtyy NPT-kulttuuriin ja tutkimusnäytön välittämiseen keskinäisessä vuorovaikutuksessa harjoittelua ohjaavan sairaanhoitajan kanssa. Hoitotyön johtajat pitävät sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjausta yhtenä tärkeänä menetelmänä, jonka avulla käytännössä toimiva sairaanhoitaja voi päivittää ja edistää NPT-osaamistaan (Holopainen ym. 2018). Ohjaava opettaja

mahdollistaa ja varmistaa yhdessä työelämän harjoittelua ohjaavan hoitotyöntekijän kanssa pedagogisesti laadukkaan harjoittelun, tavoitteellisen oppimisen sekä ammatillisen osaamisen kehittymisen (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2020). Viimeisessä harjoittelussa sairaanhoitajaopiskelija valmistautuu siirtymään opiskelijasta sairaanhoitajaksi. Laadukas harjoittelun ohjaus edistää siirtymistä sairaanhoitajan rooliin ja tehtäviin. Opiskelijoiden mukaan siirtymää edistävät roolin muutoksen tukeminen, positiivinen ohjaussuhde, ohjaajan toiminnot sekä hyvän ohjaajan ominaispiirteet. (Kaihlainen 2020.)

Saundersin ja Vehviläinen-Julkusen (2016) mukaan sairaanhoitajilla on positiivinen asenne ja he arvostavat NPT:ä kehittäessään hoidon laatua, mutta samaan aikaan he pitävät valmiuksiaan näyttöön perustuvaan hoitotyöhön puutteellisina eivätkä osaa hyödyntää näyttöä käytännössä. Myös muissa tutkimuksissa asiakkaiden hoitoa koskevassa päätöksenteossa tutkimusnäytön käyttö on todettu vähäiseksi, sairaanhoitajilla on heikot tutkimustiedon käytön taidot, eivätkä he käytä johdonmukaisesti näyttöä päivittäisessä hoitotyössään. Vaikka sairaanhoitajat kuvaavat lukevansa hoitosuosituksia ja ymmärtävänsä mitä suosituksilla tarkoitetaan, ei heidän mukaansa tutkimusnäytön käyttö ole näkyvää. (Saunders & Vehviläinen-Julkunen 2016; Oikarinen ym. 2018; Heikkilä ym. 2019.) Lisäksi vain vajaa puolet sairaanhoitajista on sitä mieltä, että nykyiset hoitokäytännöt perustuvat näyttöön (Holopainen ym. 2018). Tämä haastaa hoitotyöntekijät harjoittelun ohjaajina, koska sairaanhoitajaopiskelijoiden tulisi kliinisen harjoittelun yhteydessä oppia, kuinka parasta mahdollista tutkimusnäyttöä sovelletaan potilaan päivittäisessä hoitotyössä.

Esimiesasemalla on todettu olevan positiivinen yhteys tutkimustiedon käytön osaamiseen (Heikkilä ym. 2019). Hoitotyön johtajat jakavat tietoa tutkimuksista ja ohjaavat henkilökuntaa käyttämään ensisijaisesti uusinta, tiivistettyä tutkimustietoa. Tieto ei silti leviä hoitoyksiköihin. (Holopainen ym. 2018.) Hoitotyön tutkimussäätiön (Holopainen ym. 2018) tutkimus osoitti, että näyttöön perustuvan toiminnan toteutumisessa on paljon kehitettävää. Kehittämisen kohteiksi paljastui esimerkiksi se, ettei tutkimusnäyttöä ole kaikkialla saatavilla ja käytännöt eivät ole yhtenäiset. Lisäksi sairaanhoitajilla ja hoitotyön johtajilla näyttää olevan erilainen näkemys ja ymmärrys näyttöön perustuvan toiminnan toteutumisesta organisaatiossa. Tämä voi pahimmillaan johtaa siihen, että asiakkaiden saama hoidon laatu vaihtelee hoitoketjun eri vaiheissa ja hyvät hoitokäytännöt eivät kata koko asiakkaan hoitoketjua. (Holopainen ym. 2018.) Jotta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laatua voidaan kehittää näyttöön perustuen, se edellyttää eri ammattiryhmien roolien selkeyttämistä näyttöön perustuvan toiminnan toteuttamisessa ja osaamisvaatimusten yksiselitteistä määrittelyä (Leung, Travena & Waters 2016).

3 NÄYTTÖÖN PERUSTUVAN OSAAMISEN TUKEMINEN HARJOITTELUYHTEISÖISSÄ OPISELIJAN KUVAAMANA

3.1 Tiedonantajat ja aineistonkeruu

Tiedonantajina olivat sairaanhoitajaopiskelijat (n=16), jotka olivat viimeisessä syventävässä hoitotyön harjoittelussa eri toimintaympäristöissä keväällä 2019. Harjoittelussa opiskelijat laativat sairaanhoitaja (AMK) -tutkintoon kuuluvan "Näyttöön perustuvan hoitotyön syventäminen" -opintojakson opintoihin kuuluvan harjoittelutehtävän ja reflektion. Sosiaali- ja terveystieteiden yksikön johtaja antoi luvan aineiston käyttöön artikkelin empiirisenä osana 29.4.2020. Opiskelijat antoivat tietoisuuden suostumuksen oman aineistonsa käyttöön 29.4.2020 - 10.5.2020 opintojakson päättyttyä anonyymisuus ja vapaaehtoisuus huomioon ottaen.

Taulukossa 1 on kuvattu opiskelijoiden opintojakso. Korona-pandemiasta johtuen ja lähiopetuksen puuttuttua kaikki opetus opintojakson johdantoa lukuun ottamatta toteutettiin verkossa huhti-maaliskuussa 2020.

Taulukko 1. Sairaanhoitajan näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon kehittämisen -opintojakson (2 op) kuvaus.

Johdanto opintojaksoon	Kontaktiopetus (4 h)	Tavoitteet, sisältö ja arviointi
Itsenäinen työskentely harjoitteluympäristössä sekä verkossa	Verkko-opiskelu Moodlessa (26 h) Tiedonhankinta ja kollegan vertaistuki Teoriatiedon hyödyntäminen (8h)	Käytännön hoitotyön päätöksentekoa ja toimintaa koskevan tutkimusnäytön valinta ja raportointi Näytön levittämisen ja käyttöönoton nykytilan arviointi Näytön vakiinnuttamisen mahdollisuudet Kirjallinen raportti
Seminaari-työskentely ja kokemusten reflektio	Verkkokeskustelu Moodlessa pienryhmissä (4 h) Henkilökohtainen reflektio (4 h)	Näyttöön perustuvan hoitotyön päätöksenteon ja hoitotyön toiminnan vertailut Oman osaamisen reflektio ja tulevaisuuden haasteiden kuvaaminen
Itsenäinen työskentely	Opettajan henkilökohtainen palaute verkossa (4h)	Oppimistehtävän ja verkkokeskustelun arviointi Reflektion palaute

3.2 Aineiston analyysi

Tässä artikkelissa käytetty aineisto muodostui opiskelijoiden oppimistehtävästä, verkkokeskustelusta ja henkilökohtaisesta reflektiosta. Muodostunut tekstiaineisto analysoitiin sisällönanalyysillä, jossa haettiin opiskelijan kuvauksia näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen tukemisesta harjoitteluympäristössä. Aineiston analyysi aloitettiin tutustumalla 16 opiskelijan tuottamaan aineistoon lukemalla aineistoa läpi. Aineisto luettiin useaan kertaan.

Aineistosta poimittiin lukemisien jälkeen alkuperäisilmaisuja erilliseen Word-tiedostoon, jotka vastasivat kysymykseen: miten harjoitteluympäristössä tuettiin näyttöön perustuvaa hoitotyön osaamista? Vastauksena saadut lauseet ja ajatuskokonaisuudet pelkistettiin sisällyttäen lauseen ydinajatuksen. Sisällöllisesti samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin nimeten kategoriat. Sen jälkeen jatkettiin aineiston abstrahointia ryhmittelemällä samankaltaiset alaluokat sisällön mukaisiksi yläluokiksi. (Kylmä & Juvakka 2012.)

3.3 Tulokset

Sairaanhoitajaopiskelijan näyttöön perustuvan toiminnan osaamisen kehittymisen viimeisessä harjoittelussa voidaan luokitella seuraavasti: hoitotieteellisen tutkimusnäytön perusteleminen, hoitotieteellisen tutkimusnäytön hankinta, tutkimusnäytön levittäminen työyhteisössä sekä sitoutuminen tutkimusnäytön jatkuvaan käyttämiseen. Sairaanhoitajaopiskelijan osaamista tuki harjoittelun aikana kollegan kirjallinen tuki, ohjaajan tuki ja lähiesimiehen tuki.

Hoitotieteellisen tutkimusnäytön perustelemisessä opiskelija kuvasi osaamisen kehittymistä epätietoisuudesta oman osaamisen ylläpitämiseen. Opiskelija kuvasi tietävänsä opintojakson jälkeen näyttöön perustuvat lähtökohdat, osasi kuvata näyttöön perustuvan toiminnan vaiheet sekä arvostavansa hoitotieteellistä tutkimustietoa ylläpitäessään hoitotyön päätöksentekotilanteissa osaamistaan.

En aluksi ymmärtänyt hoitotyön suositusten merkitystä (N2).

Tehtävä auttoi ymmärtämään näyttöön perustuvan toiminnan kokonaisuutta käytännönläheisesti (N1).

Opiskelijan **hoitotieteellisen tutkimustiedon hankintaan** kuului kliinisen kysymyksen esittäminen, herääminen potilaan hoidon ongelmaan, hoitotieteellisen ja lääketieteellisen tutkimusnäytön erottaminen, luotettavan uuden tiedon löytäminen sekä oman vastuun oivaltaminen näyttöön perustuvan tiedon käyttäntöön levittämisessä. Opiskelija piti alun haasteena sopivan tiedon löytämistä.

Opiskelijan osaamiseen **tutkimusnäytön levittämisessä työyhteisössä** kuului oman vastuun ottaminen, rohkeuden lisääntyminen tiedon levittämiseen, yhteistyö muiden ammattilaisten kanssa sekä esimiehen vastuun tunnistaminen. Opiskelija piti tärkeänä omaa vastuuta, mutta korosti yhteistyötä. Vaikka opiskelija kuvasi rohkeutensa lisääntyneen tutkimustiedon levittämiseen, hän piti tutkimusnäytön käyttöön ottamisen vastuun velvoittavaksi tietäen tutkimusnäytön käyttöönoton vaatimukset. Opiskelija kuvasi osaavansa soveltaa tutkimusnäyttöä käytäntöön.

Opiskelija kuvasi **sitoutumistaan tutkimusnäytön jatkuvaan käyttämiseen**. Siihen kuuluivat myönteinen asenne näyttöön perustuvaan hoitotyöhön, motivaatio jatkuvaan oppimiseen sekä ymmärtävä oppiminen.

Ymmärryksenä lisääntyi näyttöön perustuvan toiminnan tärkeydestä (N8).

Tiedän nyt, mistä löytää näyttöön perustuvaa tietoa ja hahmotan sen, kuinka merkittävää kollegiaalinen tuki on näytön levittämisessä ja käyttöönotossa työyhteisössä. Ilman näyttöön perustuvaa toimintaa ei potilaat ja asiakkaat saa laadukasta ja tasa-arvoista hoitoa, vaan hoidon tasossa saattaisi olla hyvin suuriakin eroavaisuuksia. On myös epäeettistä toimia vastoin suosituksia, ja niitä tarvitaan jatkossakin, että pystytään työtä kehittämään. (N10.)

Harjoittelujakson aikana opiskelija sai näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon osaamisen kehittymiseen tukea kollegaltaan, ohjaavalta sairaanhoitajalta ja osastonhoitajalta. Opiskelijan harjoitteluun liittyvään oppimistehtävään kuului myös, että hän kertoi näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon oppimistehtävästään ja tekemistään hoitotieteellisen hoitosuosituksen ja käytännön hoitotyön toimintatapojen vertailujen tuloksista joko ohjaajalleen tai osastonhoitajalle tai esitteli havaintojaan osastotunnilla laajemmalle henkilöstölle.

Opiskelija-kollegan tuki muodostui tehtävän ulkoasuun ja selkeyteen liittyvästä positiivisesta palautteesta, hyvästä käytännön toiminnan havainnoinnista sekä näytön aiheen perusteluista.

Harjoittelun aikana sairaanhoitajaopiskelijalla saattoi olla yksi tai useampi ohjaaja, jotka antoivat palautetta kasvokkain osastolla. **Harjoittelun ohjaajan tukeen** kuului yleinen palaute tehtävän kirjallisesta ja suullisesta kuvauksesta, palaute opiskelijan tiedonhankinnasta, palaute käytetyn tutkimusnäytön soveltamisesta käytännön työhön ja palautteen saamisen haasteet. Opiskelija sai kuulla ohjaajalta, että löydetty tieto oli tärkeää ja hyvää, mutta opiskelija tunnisti palautteessa ohjaajien osaamisen vaihtelevuuden esittäen tavoitteellisen ja laadukkaaseen ohjaukseen kehittämisideoita.

Ohjaajan mukaan oli positiivinen yllätys, että havaintojeni mukaan suositukset toteutuivat pääosin, vaikka heillä ei ole yhteneviä ohjeistuksia aiheesta (N9).

Ohjaajan tuli huomioida ohjauksessa näytön keskeinen rooli laadukkaassa ja tavoitteellisessa ohjauksessa (N12).

Opiskelijan mukaan näytön käyttöönotossa oli haasteita. Opiskelijan mukaan ohjaajilla ei ollut yhteneväistä näkemystä tutkimusnäyttöön perustuvista hoitotyön keinoista ja ohjaajilla oli negatiivinen asenne epäkohtien muuttamisesta. Opiskelijan mukaan osa suosituksista toteutuikin huomaamatta eikä ohjaaja kertonut, mitkä käytännön toiminnot perustuivat tutkimusnäyttöön.

Ohjaajan asenne oli hiukan negatiivinen toiminnan muuttamisesta suositusten mukaan (N11).

Harjoitteluympäristössä näyttöön perustuvaa osaamista voitaisiin tukea tarkkaan valitulla ohjaajan valinnalla niin että opiskelija saisi tuoreita ja perusteltua tietoa harjoitteluyksikön hoitotyöstä (N3).

Osastonhoitajan tukeen kuului yleinen palaute oppimistehtävästä, palaute käytännön tilanteen havainnoinnista sekä mallin antaminen hyvästä esimiehen toiminnasta. Opiskelija sai palautetta osaston lähiesimieheltä, lähinnä työyksikön osastonhoitajalta. Osastonhoitaja antoi palautetta tehtävästä ja käytännön tilanteiden havainnoinnista. Opiskelija sai myös mallia hyvästä esimiehen toiminnasta ja vaikutuksesta osaston toimintaan.

Osastonhoitaja piti tärkeänä havaintoani ettei käytännön tilanteita voi aina toteuttaa suositusten mukaisesti (N5).

Osastonhoitajan aito kiinnostus tietojen ajan tasalla pitämiseen heijastuu muihinkin osaston työntekijöihin (N8).

4 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä artikkelissa kuvataan viimeisessä harjoittelussa olevan sairaanhoitajaopiskelijan näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon osaamisen kehittymistä ja hänen saamaansa tukea osaamisen kehittymiseen harjoittelun aikana. Opintojakson oppimiseen liittyi oppimistehtävä, jossa opiskelija haki mahdollisimman vahvaa tutkimusnäyttöä harjoittelujaksolla kohtaamansa potilaan ongelmaan. Opiskelija vertasi käytännön toimintaa tutkimusnäytön käytännön suosituksiin,

dokumentoi ja kertoi suullisesti työyhteisölleen tekemistään havainnoista sekä tutustui teorial tietoon. Opettaja tuki opiskelijaa antaen palautetta tehtävän eri vaiheissa. Opiskelijan osaaminen kehittyi hoitotieteellisen tutkimusnäytön perustelemissa, hoitotieteellisen tutkimustiedon hankkimisessa, tutkimusnäytön levittämisessä työyhteisössä ja sitoutumisessa tutkimusnäytön jatkuvaan käyttöön. Harjoittelujaksolla opiskelija sai tukea opiskelijakollegaltaan, ohjaavalta sairaanhoitajalta sekä osastonhoitajalta.

Opiskelijat olivat tyytyväisiä ja motivoituneita näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon kehittämisen opiskeluun harjoitteluympäristössä sinne integroidun oppimistehtävän, hoitotyön kliiniseen kysymykseen liittyvän tiedonhaun, teoreettiseen itsenäiseen opiskeluun integroituna opettajan konsultaatioon (vrt. Melender & Häggman-Laitila 2009; Melender ym. 2016). Harjoittelun ohjaajat suhtautuivat melko myönteisesti opiskelijan harjoittelun aikaiseen NPT:n opiskeluun ja oppimistehtävän tuloksiin, mutta harjoittelun ohjaajan tutkimustiedon käytön osaaminen ja NPT:n käytännön soveltaminen jäivät ohueksi opiskelijan tukemisen sisältöinä (vrt. Holopanen ym. 2018; Heikkilä ym. 2019). Opiskelijat toivat esiin ohjauksen kehittämistarpeita ohjauksen laadun kehittämiseksi (vrt. Kaihlanen 2020).

NPT:n ja sen kehittämiseen panostaminen (esimerkiksi koulutuksen avulla) näyttää lisäävän positiivisia muutoksia työyhteisössä. Näitä ovat muun muassa työntekijöiden yhteenkuuluvuuden kehittyminen, kollegiaalisen tuen lisääntyminen ja henkilöstön vaihtuvuuden väheneminen (Häggman-Laitila, Mattila & Melender 2016). Jotta luotettavaksi arvioidun tutkimusnäytön, kuten hoitosuosittelujen ja näyttöön perustuvien ohjeistusten käyttö yleistyy, tulee työyhteisöjen laatia näytön perusteella toimintaohjeet ja yhtenäiset käytännöt, jotka tukevat myös vastavalmistuneiden uusien työntekijöiden päätöksentekoa heille entuudestaan vieraissa päätöksentekotilanteissa (Korhonen ym. 2018, 118 - 119). Harjoittelussa ohjaavalta sairaanhoitajalta odotetaan tukea harjoittelussa olevalle opiskelijalle, miten käytännön arjessa integroidaan näyttöön perustuvaa käytäntöä kliinisessä päätöksenteossa niin, että se tulee näkyväksi.

Näytön käyttöönottoa suunnitellessa johtajien vastuulla on miettiä kullekin kohderyhmälle sopivimmat tiedon levittämisen keinot paikalliset olosuhteet, kuten palvelujen rakenne ja saatavuus huomioiden (Harvey & Kitson 2016). Näytön levittämistä ja käyttöönottoa henkilöstön toiminnassa ja asiakkaiden hoitoa koskevassa päätöksenteossa voidaan edistää monipuolisilla menetelmin. Perinteisiin menetelmiin kuuluvat tieteellisissä lehdissä julkaistavat artikkelit, konferenssit, ammattiyhdistysten ja järjestöjen julkaisut, blogi- tai mielipidekirjoitukset ja erilaiset koulutustilaisuudet. Näiden perinteisten tapojen rinnalla tulisi käyttää myös

näytön käyttäjää aktivoivia menetelmiä, joissa keskustellaan yhdessä näytöstä ja sen suhteesta nykykäytäntöön. Näitä aktivoivia menetelmiä on tärkeää harjoitella jo sairaanhoitajan opiskeluaikana.

NPT:n osaamisen vahvistamiseksi tarvitaan pedagogisia ratkaisuja kliinisessä harjoittelussa sairaanhoitajan osaamisvaatimuksiin perustuen. Sairaanhoitajaopiskelijoiden tulee ymmärtää näyttöön perustuva hoitotyö ja näyttöön perustuva hoitotyön päätöksentekoprosessi, ja NPT:n opintojaksoja tulisi kehittää systemaattisemmin sairaanhoitajan 3.5 vuoden koulutuksen ajan siten, että NPT integroidaan sairaanhoitajan jokaiseen kliniseen harjoitteluun. NPT:n prosessi on vaikuttava opetusmenetelmä (Heikkilä ym. 2018) sisällöllisesti sekä kriittisen ajattelun ja analyyttisen ongelmanratkaisun oppimiseen.

Tässä sairaanhoitajaopiskelijoiden viimeisen harjoittelun näyttöön perustuvan hoitotyön ja päätöksenteon kehittäminen -opintojakson case-kuvauksessa opiskelijat olivat tyytyväisiä oppimiseen ja motivoituneita kehittämään tulevaisuudessa ammatissa olevina sairaanhoitajina NPT:tä. Oppimista edistettiin motivoinnilla, klinisen ongelman tai aihealueen pohjalta tapahtuvan tutkimusnäytön hakemisella ja käytöllä harjoitteluympäristössä, teoreettisilla opinnoilla sekä keskusteluilla opiskelijakollegan ja harjoitteluympäristön ohjaavan sairaanhoitajan tai lähiesimiehen kanssa sekä pienryhmäkeskustelulla. Opettaja toimi itseohjautuvuuden tuki-jana ja konsulttina. (vrt. Melender & Häggman-Laitila 2009; Melender ym. 2016.)

LÄHTEET

Davidson, S. J. & Candy, L. 2016. Teaching EBP using game-based learning: improving the student experience. *Worldviews on evidence-based nursing* 13 (4), 285 - 293. doi:10.1111/wvn.12152

Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E-L. 2015. Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen: sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Espoo: Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry.

Harvey, G. & Kitson, A. 2016. Single versus multi-faced implementation strategies – is there a simple answer to a complex question? A response to recent commentaries and a call to action for implementation practitioners and researchers. *International journal of health policy management* 5 (3), 215 - 217. doi:10.15171/ijhpm.2015.214

Heikkilä, A., Hupli, M., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2018. Finnish graduating nursing students' research utilization competence. *Journal of nursing education and practice* 8 (8), 119 - 127. doi:10.1016/j.nedt.2016.04.023

Heikkilä, A., Hupli, M., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2019. Yliopistosairaaloiden hoitotyöntekijöiden tutkimustiedon käytön osaaminen. *Tutkiva hoitotyö* 17 (1), 3 - 11.

Holopainen, A., Siltanen, H., Hahtela, N. & Korhonen, T. 2018. Toteutuuko näyttöön perustuva toiminta Suomessa? Raportti nykytilasta hoitotyön edustajien kuvaamana. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö & Sairaanhoitajaliitto. Raportti 1/2018. [Viitattu 10.8.2020]. Saatavana: <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/04/npt-raportti-digi-26-2-2018.pdf>

Häggman-Laitila, A., Mattila, L.-R. & Melender, H.-L. 2016. Educational interventions on evidence-based nursing in clinical practice: a systematic review with qualitative analysis. *Nurse education today* 43, 50 - 59. doi: 10.1016/j.nedt.2016.04.023

Jylhä, V., Oikarinen, A., Perälä, M.-L. & Holopainen, A. 2019. Näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen hoito- ja kätilötyössä Maailman terveysjärjestön Euroopan alueella. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. Raportti 2/2019. [Viitattu 17.8.2020]. Saatavana: <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/10/nayttoon-perustuvan-toiminnan-edistaminen.pdf>

Kaihlainen, A.-M. 2020. From a nursing student to a registered nurse: final clinical practicum facilitating the transition. [Verkkojulkaisu]. Turku: University of Turku. Turun yliopiston julkaisuja Sarja D 1466. Diss. [Viitattu 11.8.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7965-3>

Korhonen, A., Jylhä, V., Korhonen, T. & Holopainen, A. 2018. Näyttöön perustuva toiminta: tarpeesta tuloksiin. Helsinki: Skhole.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

L 30.12.2010/1326. Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Laakso, I., Strandell-Laine, C., Eckardt, M. & Salminen, L. 2018. Näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisalueiden opetus videoneuvottelumenetelmällä: sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemukset. *Hoitotiede* 30 (4), 258 - 270.

Leung, K., Travena, L. & Waters, D. 2016. Development of a competency framework for evidence-based practice in nursing. *Nurse education today* 39, 189 - 196. doi:10.1016/j.nedt.2016.01.026

Long, J. D., Gannaway, P., Ford, C., Doumit, R., Zeeni, N., Sukkarieh-Haraty, O., Milane, A., Byers, B., Harrison, L., Hatch, D., Brown, J., Proper, S. & White, P. 2016. Effectiveness of a technology-based practice: The EBR tool. *Worldviews on evidence-based nursing* 13(1), 59 - 65. doi:10.1111/wvn.12132

Majjala, V. & Loppela, K. 2019. Dialogisuus näyttöön perustuvan toiminnan edistäjänä. Teoksessa: T. Tiilikka, H. Majasaari & S. Saarikoski (toim.) Kohtaamisen oppimista ja osaamisen kehittämistä sosiaali- ja terveysalalla. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 148, 128 - 138. [Viitattu 17.8.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019121949089>

Melender, H.-L. & Häggman-Laitila, A. 2009. Näyttöön perustuvan toiminnan oppiminen hoitotyön koulutuksessa: katsaus koulutusinterventioiden vaikuttavuuteen. *Tutkiva hoitotyö* 7 (4), 34 - 41.

Melender, H.-L., Mattila, L.-R. & Häggman-Laitila, A. 2016. A systematic review on educational interventions for learning and implementing evidence-based practice in nursing education: the state of evidence. *Nordic journal of nursing research* 36 (1), 3 - 12. doi:10.1177/0107408315595161

Melnyk, B. M., Gallagher-Ford, L., Fineout-Overholt, E. & Long, L. E. 2014. The establishment of evidence-based practice competencies for practicing registered nurses and advanced practice nurses in real-world clinical settings: proficiencies to improve healthcare quality, reliability, patient outcomes, and costs. *Worldviews on evidence-based nursing*, 11 (1), 5 - 15. doi: 10.1111/wvn.12021.

Oikarinen, A., Siltanen, H., Korhonen, A. & Holopainen, A. 2018. Hoitotyössä käytetyt tiedonlähteet vaativissa päätöksentekotilanteissa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. Raportti 2/2018. [Viitattu 11.8.2020]. Saatavana: <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/04/tiedonlahteet-raportti-digi.pdf>

Saunders, H. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2016. The state of readiness for evidence-based practice among nurses: an integrative review. *International journal of nursing studies* 56, 128 - 140. doi:10.1016/j.ijnurstu.2015.10.018

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Uusia käytäntöjä ja rakenteita näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen kehittämiseen: ehdotukset työelämälle ja koulutukselle. [Verkkojulkaisu]. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:3. [Viitattu 10.8.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4145-8>